

15. Majdan I. G. (1984). Contribution of the Ukrainian SSR to the development of cooperation between the Soviet Union and Afghanistan. *Afghanistan. Economics, politics, history*. Moscow: Science, 191-199 [in Russian].

16. Protocol on the equivalence of documents on secondary, specialized secondary and higher education and academic degrees of the Union of Soviet Socialist Republics and the Kingdom of Afghanistan, June 5, 1969. (1971). *Soviet-Afghan relations. 1919-1969*. Moscow: Political Literature Publishing House, 404-406. [in Russian].

17. Slinkin M. F. (1999). *People's Democratic Party of Afghanistan in power. The time of Taraki-Amin (1978-1979)*. Simferopol'. [in Russian].

18. Agreement on cultural cooperation between the Union of Soviet Socialist Republics and Afghanistan, March 4, 1960. (1971). *Soviet-Afghan*

relations. 1919-1969. Moscow: Political Literature Publishing House, 189-193. [in Russian].

19. Teplinskij L. B. (1988). *The history of Soviet-Afghan relations. 1919-1987*. Moscow: View. [in Russian].

20. Notes from a Conversation with the General Secretary of the Central Committee [CC] of the NDPA [National Democratic Party of Afghanistan], Chairman of the Revolutionary Council of DRA [Democratic Republic of Afghanistan] N. M. Taraki, June 13, 1979. *Soviet Invasion of Afghanistan. Wilson Center. Digital Archive. International History Declassified*. <https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/110301>. [In English].

21. Wahab S., Youngerman B. A. (2007). *Brief History of Afghanistan*. New York. [In English].

Надійшла до редколегії 16.04.20

O.Kovalkov, PhD in History, Associate Professor
V. Vynnychenko Central Ukraine State Pedagogical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

THE ATTITUDES OF AFGHAN STUDENTS IN THE UKRAINIAN SSR TO THE SOVIET INTERVENTION IN AFGHANISTAN AND WITHDRAWAL OF SOVIET TROOPS (1979–1989)

The article examines the political views of Afghan students studying in the Ukrainian SSR and their attitude towards the Soviet intervention in Afghanistan and the withdrawal of Soviet troops from that country. The sources of the study were KGB analytical reports from the Branch Archive of the Ukrainian Security Service, documents of educational institutions in Kirovohrad where Afghans studied, from the State Archives of Kirovohrad region, texts of the Soviet-Afghan educational cooperation agreements, notices and diary records of the USSR ambassador in Afghanistan and other Soviet officials on meetings and conversation with Afghan politicians.

It was proven that the studying of Afghans in the USSR was one of the means of the Soviet policy toward Afghanistan aimed at its forced socialist modernization. The studying of Afghans in the Soviet Union led to emergence of a large pro-Soviet stratum of the Afghan society.

The factors that determined the different attitudes of Afghan students studying in the Ukrainian SSR to the armed Soviet intervention in the Afghan crisis in December 1979 were identified. Most Afghans endorsed the USSR's military intervention in the "Afghan crisis". They believed that this was necessary to protect the achievements of the "April Revolution" and to counter "world imperialism". Some of them expressed concern, fear, and even negative attitudes toward the USSR policies. These sentiments were influenced by a factional affiliation: supporters of the "Parcham" and the "Hulk" group associated with N. M. Taraki endorsed the Soviet intervention, while supporters of H. Amin condemned it.

The Afghan students in the Ukrainian SSR largely rejected the withdrawal of the Soviet troops from Afghanistan in February 1989. Most of them viewed it as a betrayal by the Soviet Union. They were convinced that this would lead to the fall of M. Najibullah's regime and the defeat of the "April Revolution" in Afghanistan.

Keywords: Afghanistan, the Ukrainian SSR, students, intervention, troops' withdrawal, political views, attitudes.

УДК 94(38)

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2640.2020.145.7>

К. Кумінова, студ. магістратури
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

"АФІНСЬКИЙ СЮЖЕТ" В АНТИЧНИХ БІОГРАФІЯХ АНАХАРСІСА

Проаналізовано "афінський сюжет" в античних біографіях Анахарсіса. Основне завдання – дослідити датування появи новели про зустріч Анахарсіса із Солоном в Афінах.

Детально розглянуто роботи античних авторів із V ст. до Р. Х. до III ст. після Р. Х. Акцентовано увагу на роботах Діогена Лаертського та першоджерелах його роботи "Про життя та вчення відомих філософів". Підкреслено, що Діоген Лаертський використовував роботи Сосікрата з Родосу та Гермиппа зі Смірни, які були авторами III–II ст. до Р. Х. Це дає можливість датувати появу новели про зустріч Анахарсіса із Солоном в Афінах саме цим періодом.

Подано короткий характеристику політичній та економічній ситуації в Давній Греції та Риму цього періоду. Прослідковано причини формування образу благородного варвара. Акцентовано увагу на постаті Анахарсіса, образ якого був ідеалізований античними авторами. Доведено, що популярність образу благородного варвара – реакції античних авторів на кризові ситуації в суспільстві.

Ключові слова: Анахарсіс, "афінський сюжет", античні автори, античні біографії Анахарсіса, благородний варвар, криза в античному світі.

Література є виявом настроїв суспільства та змін, що в ньому відбуваються. Вона допомагає краще зрозуміти, чому в історії стали можливими ті чи інші події. Саме тому образ Анахарсіса в античній літературі цікавий для нас тим, що дає змогу дослідити зміни в світогляді тогочасного суспільства, простежити, як і чому в античному світі змінювалося ставлення до людей іншої культури. У статті "Образи Анахарсіса та Скіла в античній літературі" на конкретному прикладі цих літературних персонажів ми довели правильність попереднього твердження, продемонструвавши, що є чіткий зв'язок між політичною та економічною ситуацією в античному світі і літературою, яка відображала ідеї тогочасних громадян [7, 41-45].

Мета статті: дослідити причини популярності в античній літературі сюжету знайомства Анахарсіса із Солоном в Афінах.

Завдання статті: з'ясувати, коли вперше з'являється новела про зустріч афінського та скіфського філософа і якими був політичний і соціальний контекст її появи.

Історіографію з поданої теми ми поділили на декілька груп. Перша присвячена політичній та економічній історії Давньої Греції та Риму. Узагальнюючі роботи допомагають нам познайомитись з контекстом і зрозуміти, чому стала можливою поява "афінського сюжету" в античних біографіях Анахарсіса. Із цієї групи виділяємо ґрунтовну роботу Х. Хабіхта, який розглядає історію Афін в елліністичний період. Дослідник аргументує, що незважаючи на кризу давньогрецького полісу після походів Александра Македонського, Афіни залишаються важливим культурним центром усього елліністичного світу [13].

До другої групи відносимо роботи джерелознавчого характеру. Це й узагальнююча робота із характеристики джерел з історії Давньої Греції В. Бузескула [1] і роботи присвячені окремим античним авторам – Діогену Лаертському [8], Плутарху [18], Тациту [4] тощо.

Третя група розглядає конкретно питання образу Анахарсіса в античній літературі та процес формування новел про нього. З цієї групи ми виділяємо роботу М. Скржинської, яка у своєму дослідженні пропонує

гіпотезу дипломатичної місії Анахарсіса до Креза. Дослідниця, виходячи з цього твердження, розглядає і хронологію появи різних античних сюжетів про Анахарсіса [11]. Детальніше з теорією М. Скржинської познайомимось далі.

Найдавніше джерело, яке доносить згадку про Анахарсіса, – "Історія" Геродота. У ній немає жодної прямої згадки про прибуття Анахарсіса до Афін, не кажучи вже про знайомство і розмови з Солоном.

У Геродота є відсилання до розповідей пелопоннесьців про скіфського філософа. "Батько історії" не вірить цим згадкам, але, за своїм звичаєм, наводить усі почуті новели. Слід зазначити, що Геродот, за властивою йому традицією, не вказує аргументів щодо хибності цієї розповіді. За цими згадками скіфський цар відправив Анахарсіса на навчання до еллінів. Після повернення на батьківщину скіфський філософ сказав правителю, що усі елліни прагнуть бути мудрими, але лише з одними лакедемонянами можна вести розумну бесіду [Hdt. IV, 77]. Ця коротка згадка про розповіді пелопоннесьців дає можливість встановити, що Геродот чув новелу про Анахарсіса не тільки від ольвіополітів [11, с. 103], а використовував і писемні джерела, які до нашого часу не дійшли – роботи Ферокіда Сіросського і Хілона Лакедемонського. Стосовно Ферокіда існує плутанина, оскільки антична традиція знає трьох авторів з таким іменем: Сіросського, Афінського і Леросського. Зараз неможливо встановити, на якого конкретно Ферокіда посилався Константин Александрійський, пишучи про Анахарсіса. Хілон же хрестоматійно вважається першим, хто згадував про Анахарсіса [10, с. 19].

Хілон Лакедемонський – історична постать, але згадок про його життя обмаль. У списку ефорів він значиться під 556 р. до Р. Х. Дата його ефорату підтверджується хронографами Аполлондором і Євсевієм. Про зовнішню політику Хілона можна з впевненістю сказати лише те, що він є одним з відомих ефорів середини VI ст. до Р. Х., коли Спарта посилила свої позиції в Греції, створивши Пелопоннеський союз і вигнавши тиранів з багатьох міст не тільки Лакедедону, але і всієї Еллади. На цей же період припадає і спроба зменшення соціальної диференціації спартанського суспільства. Для нашого дослідження важливішою є традиція зображення Хілона Лакедемонського як мудреця, яка виникає в Лакедедоні і поступово поширюється в інших частинах Еллади. Без сумніву, ця традиція була відома Геродоту, коли він писав "Історію" [9, с. 34-48].

Найповніше зібрання античних згадок про Хілона представлено у Діогена Лаертського. У своїй праці він називає Хілона автором елегій в 200 рядків [Diog. Laert., I,3]. Німецький антикознавець К. Ю. Белох доводив, що питання моральності займали в VII–VI ст. до Р. Х. перше місце серед інших суспільних проблем. Гесіодові "Труди і дні", наприклад, стали першою спробою укладання кодексу етичних приписів. До найвидатніших представників цього напрямку дослідник відносив так званих "сімох мудреців" – Фалеса з Мілету, Солона з Афін, Біанта з Прієни, Піттака з Мітілени, Клеобула з Лінда, Періандра з Коринфу і Хілона зі Спарти [16, с. 427-428].

Усе вищезазначене підтверджує гіпотезу, що Анахарсіс міг фігурувати в одній з елегій Хілона, яку згодом використав Геродот при написанні "Історії". Отже, ми бачимо, що першопочатково ніякої згадки про подорож Анахарсіса до Афін у Геродота не існувало. Крім того, якщо і звертати увагу на "Історію" як перше джерело, де міститься згадка про скіфського філософа, у новелі явно переважають "спартанські" мотиви.

З усього зазначеного вище виникає питання щодо появи афінського сюжету в античних біографіях Ана-

харсіса. Зі збережених фрагментів роботи Діодора Сіцилійського, який жив у I ст. до Р. Х. маємо сюжет, що розповідає про гостини у лідійського царя Креза мудреців Анахарсіса, Солона, Біанта і Піттака. Правитель, як уособлення надмірності в усьому, намагається виявити свій розум у бесіді з мудрецами, але він постійно "програє" мудрим мужам, чим Діодор зайвий раз підкреслює хибність шляху лідійського правителя [Diodor., IX, 26, 2]. Латвійський історик Х. Туманс вважає, що вперше новела про подорож Солона до Креза з'являється у Геродота, після чого стає одним з популярних топосів античної літератури [12, с. 243]. Дослідниця М. Скржинська бачить у цій новелі одголосок пам'яті про дипломатичну місію Анахарсіса до Еллади. Вчена вважає, що зустріч Анахарсіса з Крезом є набагато вірогіднішою, ніж знайомство з Солоном. Сюжет подорожі до Афін і знайомства з Солоном, за М. Скржинською, виникає значно пізніше на основі новел про бенкет семи мудреців у Креза [11, с. 102-103].

На перший погляд, дослідниця має рацію, адже джерела, які розповідають про зустріч Анахарсіса з Солоном в Афінах відносяться до II-III ст. після Р. Х. розглянемо їх детальніше.

Плутарх (I-II ст. після Р. Х.) згадує Анахарсіса у порівняльному життєписі Солона. Ця праця мала служити моральним повчанням, тому автор не ставив за мету точно передати історичні події. Для Плутарха Анахарсіс є винятковим прикладом серед варварів, якого слід наслідувати [18]. Плутарх розповів, як скіф зміг за допомогою своєї мудрості добитися зустрічі з афінським законодавцем. Наприклад, коли Анахарсіс прийшов до будинку Солона і попросив провести його до мудреця, Солон, вражений зухвальством незнайомця, зауважив, що шукати друзів слід на батьківщині. На це Анахарсіс відповів, що Солон якраз вдома і йому нічого не завдасть завести нове знайомство [Plut. Solon, 5].

Твори Лукіана Самосатського (II ст. після Р. Х.) – короткі влучні сатиричні розповіді, що розкривали недоліки тогочасного суспільства. У новелі "Скіф, або друг на чужині" та "Анахарсіс" згадують і скіфський філософ. У новелі "Скіф" Лукіан наводить новий сценарій знайомства Анахарсіса із Солоном, який зовсім не схожий на версію Плутарха і Діогена Лаертського. За Лукіаном, саме Токсаріс стає покровителем свого земляка Анахарсіса і знайомить його з афінським філософом [Luc. Scyth]. Ми припускаємо, що образ Токсаріса і був вигаданий для цієї мети: "познайомити" Анахарсіса з Солоном. Це може слугувати доказом, що ця версія зустрічі мудреців є вигадкою самого автора, а не запозиченням з іншого джерела. Цікаво, що Токсаріс, на відміну від Анахарсіса, не царського роду, а рядовий скіф, який став відомим на батьківщині завдяки своїй подорожі до Еллади. Цю колоритну постать Лукіан використовує і в іншій новелі "Токсаріс", яка теж демонструватиме пороки сучасного йому суспільства.

Твір "Скіф, або Друг на чужині" цікавий тим, що Лукіан проводить чітку паралель між собою і Анахарсісом – юнаком, який опинився у багатолюдному місті після життя на окраїні елліністичного світу. Ця деталь говорить про неприховану симпатію Лукіана до скіфського філософа. У згаданій новелі образ Анахарсіса виходить найлюдянішим, адже тут ми бачимо не відстороненого від усього людського мислителя, яким його звикли зображувати античні автори, а людину, що здатна переживати притаманні звичайному смертному емоції: страх перед чужим і невідомим.

Другий твір – діалог між Солоном і Анахарсісом [Luc. Anacharsis], який, на думку Лукіана, мав би змусити сучасників задуматись над правилами виховання.

Діоген Лаертський "Про життя і вчення відомих філософів" (II-III ст.). Пишучи біографію Анахарсіса, Діо-

ген Лаертський посилається на двох авторів, які згадували про прибуття скіфського філософа до Афін – Гермиппа і Сосікрата [Diog. Laert., 1,8]. Гермипп зі Смірни – автор III ст. до Р. Х., учень відомого вченого та поета, александрійського бібліотекаря Каллімаха. Вважається, що списками праць Арістотеля та Теофраста і біографіями відомих діячів, які залишив Гермипп, користувались інші античні автори [1, с. 232-233]. Цілоком ймовірно, що Сосікрат (II ст. до Р. Х.) був знайомий з роботами Гермиппа. У XIX ст. була запропонована гіпотеза, за якою основними джерелами для Діогена були праці Фаворіна і Діокла. Останній, в свою чергу, використовував праці попередників, серед яких були Сосікрат і Гермипп зі Смірни [8, с. 80-90]. До речі, у Діогена міститься схожа на Плутархову версія знайомства Солона з Анахарсісом. Це дає можливість припустити, що і Плутарх був знайомий з роботами Гермиппа і Сосікрата, а не був автором цього сюжету. Отже, новела про подорож Анахарсіса до Афін і зустріч з Солоном точно зустрічається не пізніше III ст. до Р. Х.

Тепер залишається з'ясувати, чому саме сюжет подорожі Анахарсіса до Афін і його зустрічі з Солоном стають особливо популярними в III-II ст. до Р. Х. та II-III ст. після Р. Х.

Міф про золотий вік Кроноса існував дуже давно. Спочатку він був пов'язаний з релігійними віруваннями, потім знайшов відображення в поезії Гомера та Гесіода і на кінець в античній філософії. Цей давноминулий вік возвеличують і протиставляють сучасності з усіма її недоліками. Платон у своїх "Законах", наприклад, зображує суспільство в умовах, коли люди любили один одного, не знали бід та війн і ще не були зіпсовані бажаннями постійно примножувати свої статки [15, с. 125].

Крім згадок про золоті часи, античний світ шукає ідеал серед варварських народів. Слід зауважити, що радянська дослідниця І. Кукліна доводила: після Пелопоннеської війни і кризи, яка настане після неї, елліни звернуться до прикладів далеких народів [6, с. 120-130].

Популярно стає "приворна поезія", яка має за мету возвеличити того чи іншого правителя, прославити його мудрість та справедливість. Один з найвідоміших прикладів – поезія Феокрита, який прославляв Птолемея II Філадельфа. Одночасно з'являються приклади творів, автори яких шукають ідеал в простому сільському житті, далекому від придворних інтриг і хитрощів. Слід відзначити, що згаданий вище Феокрит мав у своєму творчому доробку роботи, що ідеалізували просте життя [19, с. 238].

В епоху Еллінізму стає популярним образ "острова Панхея" Евгемера і "Сонячного міста" Ямбула, як своєрідні моделі ідеального світу [14, с. 104-107]. Дослідниця Н. Широкова зауважувала, що звернення до минулих "золотих часів" і пошук ідеалу у варварських народів, був напряду пов'язаний з особливостями політичного життя Давньої Греції в елліністичну добу – наслідками Пелопоннеської війни та кризою полісної системи [15, с. 128].

Залишається з'ясувати, чому античні автори обирають сюжет зустрічі Солона з Анахарсісом в Афінах.

Німецький антикознавець Х. Хабіхт, який вивчав історію Афін в елліністичну епоху, зазначив, що поліс славився серед інших давньогрецьких міст як центр науки та культури. У полісі існувало чотири філософські школи, які конкурували між собою: Академія Платона, Періпатос Арістотеля, Стоя Зенона і Кепос Епікура. Усі вони виникли у IV ст. до Р.Х. і процвітали протягом всієї елліністичної епохи [13, с. 107]. Тобто Афіни відразу асоціювались з високим рівнем культури і освіти. Крім того, цей сюжет ніби поєднував дві тенденції: ідеалізацію давноминулих часів і варварських народів. Солон відноситься до найвідоміших законодавців античної

доби, його зараховували до списку семи мудреців. До цього ж списку деякі античні автори відносили і Анахарсіса. Цей скіф був далекий від усіх тогочасних протиріч і, на відміну від інших відомих еллінам філософів, не був пов'язаний не з одним полісом. Саме Ефор, який жив у IV ст. до Р. Х., перетворив скіфського мандрівника на мудреця, який на перше місце висував знання і природний розум [17, с. 21]. Слід зазначити, що Ефор сприймав Анахарсіса як виняток, не поширюючи ідеалізоване уявлення на усіх варварів [5, с. 102-103]. Саме після Ефора Анахарсіс став сприйматися еллінами, у першу чергу, як один з семи мудреців, а вже потім як скіф [3, с. 28-31].

Питання популярності образу Анахарсіса в II-III ст. до Р.Х. детально розглядалось нами у статті "Образи Анахарсіса та Скіла в античній літературі". Коротко нагадаємо, якими були причини популярності цього образу.

II ст. було часом значних змін у житті Римської імперії. По-перше, кордони Римської імперії досягають свого історичного максимуму, що з одного боку призводить до кращого знайомства з варварським світом, з другого – змушує змінити тактику ведення воєн з наступальною на оборонну [2, 93-119]. По-друге, на відміну від I ст. після Р.Х., яке було періодом усього грандіозного, II ст. стало епохою, коли ідеалізувалась простота, старі традиції предків тощо. По-третє, як реакція на посилення нуворишів, які прагнуть взяти усе і зараз від життя та думають лише про особисте збагачення; з'являються люди, які відстоюють ідеали минулого та возвеличують ідею служіння державі [4, 12-22].

Реакцією на ці кризові ситуації в II-III ст. був пошук ідеальної моделі суспільства. У цей період з'являється "Германія" Тацита. Автор постійно порівнював Германію з Римом, показуючи, як суворий клімат загартовує населення і сприяє високій моральності суспільства. Г. Кнабе вважає, що для автора германці є прикладом доблесних мужів, які не змагаються з природою, а пристосовуються до неї [4, 134-141].

Оскільки римська культура мала багато запозичень з елліністичної традиції, вона переймає і образи двох мудреців – Солон і Анахарсіса. Перший – уособлення добрих традицій давнини, другий – ідеал людини близької до природи, далекої від пороків цивілізації.

Отже, вперше сюжет зустрічі Анахарсіса з Солоном в Афінах з'являється не пізніше III ст. до Р. Х., коли писав свої роботи історик Гермипп зі Смірни. Ця згадка збігається із кризою полісної системи в античному світі і перебудовою державного ладу. Анахарсіс і Солон ідеалізувались тогочасним суспільством, оскільки перший був прикладом образу "благородного варвара", а другий – уособленням "золотої давнини". Місцем зустрічі мудреців були обрані Афіни, які у III ст. до Р.Х. були одним з центрів культури елліністичного світу. У кризові роки Римської імперії до сюжету Гермиппа звертаються такі античні автори як Плутарх, Лукіан Самосатський і Діоген Лаертський, які намагалися прикладами мудреців перевиховати своїх сучасників.

Список використаних джерел

1. Бузескул В. П. Введение в историю Греции. Обзор источников и очерк разработки греческой истории в XIX и в начале XX в. / В. П. Бузескул. – М.: Коло, 2005. – 672 с.
2. Грант М. Римские императоры: Биографический справочник правителей Римской империи 31 г. до н. э. – 476 г. н. э. / М. Грант. – М.: Терра-Книжный клуб, 1998. – 400 с.
3. Иванчик А. Накануне колонизации. Северное Причерноморье и степные кочевники VIII – VII вв. до н. э. в античной литературной традиции: фольклор, литература и история / А. Иванчик. – М.; Берлин: Палеограф, 2005. – 311 с.
4. Кнабе Г. Корнелий Тацит. (Время. Жизнь. Книги) / Г. Кнабе. – М.: Наука, 1981. – 208 с.
5. Козулин В. Образ скифов в античной литературной традиции / В. Козулин. – Барнаул: Изд-во Алтайского университета, 2015. – 168 с.
6. Куклина И. Афины в античной литературной традиции // Вестник древней истории. – 1969. – № 3. – С. 120-130.

7. Кумінова К. Образи Анахарсиса та Скіла в античній літературі // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія – 2018. – 139. – С. 41–45.

8. Лосев А. Диоген Лаэртій – историк античной философии / А. Лосев. – М.: Наука, 1981. – 192 с.

9. Печатнова Л. Античная традиция об эфоре Хилоне / Л. Печатнова // Мнемон. Исследования и публикации по истории античного мира. – 2004. – Вып. 3. – С. 31–49.

10. Русяева А. Исторические личности эллино-скифской эпохи (культурно-политические контакты и взаимовлияние) / А. Русяева, А. Супруненко. – К.; Комсомольск: Археология, 2003. – 320 с.

11. Скржинская М. Скифия глазами эллинов / М. Скржинская. – Санкт-Петербург: Алетейя, 2001. – 304 с.

12. Туманс Х. Рождение Афины. Афинский путь к демократии: от Гомера до Перикла (VIII – V вв. до н. э.) / Х. Туманс. – Санкт-Петербург: Гуманитарная академия, 2002. – 544 с.

13. Хабихт Х. Афины. История города в эллинистическую эпоху / Х. Хабихт. – М.: Ладомир, 1999. – 416 с.

14. Чернышов Ю. Легенды об "островах блаженных" в античной литературе I в. до н. э. / Ю. Чернышов // Вестник ЛГУ. – 1984. – № 20. – С. 104–107.

15. Широкова Н. Идеализация варваров в античной литературной традиции / Н. Широкова // Античный полис. – 1979. – Вып. 5. – С. 124–139.

16. Beloch K. Griechische Geschichte. 2. Aufl. B. / K. J. Beloch. – Strassburg: Verlag von Karl J. Trübner, 1912. – 447 s.

17. Riese A. Die Idealisierung der Naturvölker des Nordens in der griechischen und römischen Literatur / A. Riese. – Heidelberg: Weiss, 1875. – 46 s.

18. Schmidt T. Barbarians in Plutarch's political thought [Online] / T. Schmidt. – URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/20663040.pdf>. – Date of access: 21.07.2018.

19. Shipley G. The Greek World After Alexander 323–30 BC / G. Shipley. – L. and N. Y.: Routledge, 2000. – 564 p.

References

1. Buzeskul, V. (2005). *Introduction to the History of Greece. A Review of Sources and an Outline of the Development of Greek History in the 19th and Early 20th Centuries*. Moscow: Kolo. [In Russian].

2. Grant, M. (1998). *Roman Emperors: Biographical Companion of the Rulers of Roman Empire of 31 BC – AD 476*. Moscow: Terra. [In Russian].

3. Ivanchik, A. (2005). *On the Eve of Colonization. The Northern Black Sea Region and the Steppe Nomads of 8th – 7th Centuries BC in the Classical Literary Tradition: Folklore, Literature and History*. Moscow: Science. [In Russian].

4. Knabe, G. (1981). *Cornelius Tacitus: Time, Life, Books*. Moscow: Science. [In Russian].

5. Kozulin, V. (2015). *The Image of the Scythians in the Classical Literary Tradition*. Barnaul: Altai State University Press. [In Russian].

6. Kuklina, I. (1969). Αβιοί in the Ancient Literary Tradition. *Bulletin of Ancient History*, 3, 120-130. [In Russian].

7. Kuminova, K. (2018). Images of Anacharsis and Scylla in Ancient Literature. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. History*, 4, 41-45. [In Ukrainian].

8. Losev, A. (1981). *Diogenes Laertius – Historian of Ancient Philosophy*. Moscow: Science. [In Russian].

9. Pechatnova, L. (2004). The Antique Tradition of Ephorus Chilon. *Mnemom*, 3, 31-49. [In Russian].

10. Rusyaeva, A. & Suprunenko, A. (2003). Historical Persons of the Hellenic-Scythian Epoch (Cultural-Political Contacts and Interinfluence). Kyiv – Komsomolsk: Archaeology. [In Russian].

11. Skrzhinskaya, M. (2001). *The Hellenes Image of the Scythia*. Saint Petersburg: Aleteiya. [In Russian].

12. Tumans, H. (2002). *Birth of Athena. The Athenian path to democracy: from Homer to Pericles (8th – 5th Centuries BC)*. Saint Petersburg: Humanitarian Academy. [In Russian].

13. Xabixt, H. (1999). *Athens. History of the City in the Hellenistic Era*. Moscow: Ladomir. [In Russian].

14. Chernyshov, Yu. (1984). Legends about the "Islands of the Blessed" in the Ancient Literature of the 1st century BCE. *Bulletin of Lenin-grad State University*, 20, 104-107. [In Russian].

15. Shirokova, N. (1979). The Idealization of Barbarians in the Ancient Literary Tradition. *Antique Policy*, 5, 124-139. [In Russian].

16. Beloch, K. (1912). *Griechische Geschichte. 2. Aufl. B*. Strassburg: Verlag von Karl J. Trübner.

17. Riese, A. (1875). *Die Idealisierung der Naturvölker des Nordens in der griechischen und römischen Literatur*. Heidelberg: Weiss.

18. Schmidt, T. (2017). *Barbarians in Plutarch's Political Thought*. [Online]. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/20663040.pdf>.

19. Shipley, G. (2000). *The Greek World After Alexander 323–30 BC*. London and New York: Routledge.

Надійшла до редколегії 26.05.20

K. Kuminova, Master's Student

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE "ATHENIAN PLOT" IN THE ANCIENT BIOGRAPHIES OF ANACHARSIS

The paper analyses the "Athenian plot" in the ancient biographies of Anacharsis. The main objective of the paper is to date the emergence of stories about Anacharsis' meeting with Solon in Athens. It is analysing written reports of ancient authors of from the 8th century BC to 3rd century AD. The first mention of Anacharsis we find in "The History" of Herodotus (5th century BC). It is spoken in detail about Diogenes Laërtius and the primary source of his "Lives and Opinions of Eminent Philosophers". The fact that Diogenes Laërtius uses the works of Sosicrates of Rhodes and Hermippus of Smyrna, who are the ancient authors of the 3rd and 2nd centuries BC, is stressed. This makes it possible to date the appearance of the "Athenian plot" in ancient biographies of Anacharsis precisely this period.

The author described in short, the political and economic situation in Greece and Rome of this period. It is shown that Anacharsis became an ideal image of a noble barbarian for the ancient world. The Peloponnesian War (431-404 BC) and the crisis of the post-war period made philosophers to think a place of a man in this world. The noble barbarian became the new ideal of ancient philosophy. It is concluded that the popularity of Anacharsis and the wise barbarian is a reaction of ancient authors to crises in ancient times. He was a sample of wisdom and purity. Anacharsis became famous for the simplicity of his way of life and his acute observations on the institutions and customs of the Greeks. None of the works ascribed to him in ancient times, if indeed they were written by him, have survived.

Keywords: Anacharsis, "Athenian plot", ancient authors, the ancient biographies of Anacharsis, a noble barbarian, crises in ancient times.

УДК 94(477) "1921/1923"

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2640.2020.145.8>

О. Купчик, канд. іст. наук, доц.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ПОЛЬЩА В ЗОВНІШНІЙ ТОРГІВЛІ УСРР (ПОЧАТОК 1920-Х РР.)

Розкрито обставини, за яких УСРР на початку 1920-х рр. налагодила торговельні відносини з Польською Республікою. З'ясовано договірно-правову базу, організаційні форми торговельної діяльності УСРР у Польщі. Зауважено про більший інтерес поляків у торгівлі із сусідньою радянською Україною, ніж Росією. Встановлено осіб торговельних представників (І. Хурґін, І. Ружицький). Розкрито роль торговельного представництва УСРР у Варшаві в зовнішньоторговельній діяльності УСРР. Визначено місце польського ринку в експортно-імпорتنих операціях УСРР.

Ключові слова: експорт, імпорт, карбованець золотий, марка польська, ринок, товар, торговельний представник, торговельне представництво.

Покликана продавати за кордон товари вітчизняного виробництва й забезпечувати країну необхідними імпортованими товарами, в УСРР на початку 1920-х рр. зовнішньоторговельна діяльність стала підтвердженням ще її міжнародної правосуб'єктності. Очевидно, що зовнішні торговельні відносини український раднарком тоді

намагався розвивати з головними торговельно-економічними гравцями Заходу. Водночас намагався він торгувати й з країнами сусідами, зокрема Польщею.

Попри те, радянські (М. Гетьманчук, В. Друнін, В. Чередниченко) [5, 8, 15] й сучасні українські (О. Гісем, Т. Єременко, Д. Спяренко) [6, 9, 14] історики